

Evaluatie (Japanse) Duizendknoop

De plant (Japanse) duizendknoop

De (Japanse) duizendknoop is een snelle groeier en verdringt alle andere planten en struiken. De wortels hebben een enorme groeikracht en kunnen schade veroorzaken aan wegen, rioleringen, woningen en andere bouwwerken.

Hoe ziet de plant eruit?

De (Japanse) duizendknoop schiet in april uit de grond met rode uitlopers. Hier komen al snel groene bladeren aan met een grootte van 5 – 12 cm. De bladeren groeien ter plaatse van een knoop, een verdikking of versteviging in de stengel. De plant kan wel uitgroeien tot drie meter. In augustus bloeit de plant met kleine crèmewitte bloemen. In de winter sterft hij af maar blijven de verhoutte stengels staan.

Hoe verspreidt de plant zich?

Verspreiding van de (Japanse) duizendknoop vindt plaats via grondtransport en onzorgvuldig maaibeheer. Uit een stukje stengel of wortel kan een nieuwe plant groeien. Stukjes duizendknoop worden ongemerkt met het maaien door de maaimachines getransporteerd en groeien elders uit tot een nieuwe plant. Het is dan ook niet verwonderlijk dat met name in bermen steeds weer nieuwe groeilocaties opduiken met de (Japanse) duizendknoop. Binnen enkele jaren kan een enkele plant uitgroeien tot een plek van tientallen vierkante meters.

(Locatie bos Jutberg in Laag-Soeren)

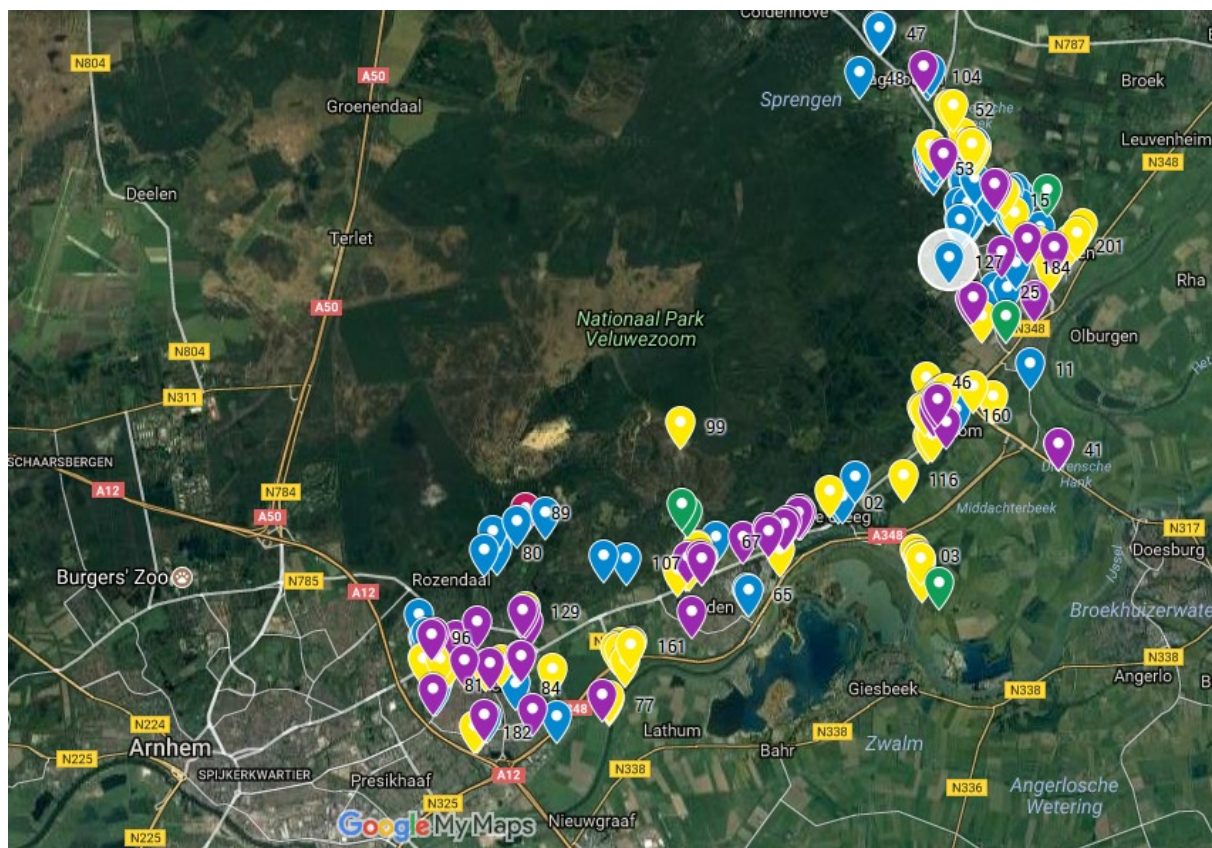
Situatie gemeente Rheden

De (Japanse duizendknoop) is in de gemeente Rheden ruim aanwezig. Tijdens de inventarisatie is gebleken dat er 42042 m² in de gemeente aanwezig is. Waarvan 12597 m² op gemeentelijk eigendom. De verdeling onder de dorpen ziet er als volgt uit:

- De Steeg 18 locaties 7602 m²
- Dieren 62 locaties 8560 m²
- Ellecom 19 locaties 3272 m²
- Laag-Soeren 35 locaties 31767 m²
- Rheden 36 locaties 3612 m²
- Spankeren 18 locaties 3817 m²
- Velp 63 locaties 12294 m²

Uit het bovenstaande kun je concluderen dat het door de hele gemeente verspreid zit. Als je dan naar de gemeentelijke locaties kijkt ligt de verhouding anders. Dan is de verdeling als volgt:

- De Steeg 3 locaties 140 m²
- Dieren 40 locaties 6220 m²
- Ellecom 1 locaties 49 m²
- Laag-Soeren 18 locaties 4200 m²
- Rheden 5 locaties 385 m²
- Spankeren 11 locaties 2622 m²
- Velp 15 locaties 1382 m²

(overzichtskaart met alle locaties. Kaart google)

Inventarisatie

De gemeente heeft in 2015 voor het eerste een inventarisatie gemaakt van locaties met de Japanse duizendknoop en is in 2016 aangevuld door inventarisatie van vrijwilligers. In het groeiseizoen komen er wekelijks nieuwe locaties bij. Op de google kaart worden alle gegevens bijgehouden over de bewuste locatie. Een groep vrijwilligers houdt de website bij met gegevens over eigendom, grootte van locatie en beheermaatregel.

De verschillende kleuren op de kaart geven de eigendomssituatie aan. Blauw = gemeente, geel = grote instanties (Natuurmonumenten, Provincie, Middachten, Prorail en Twickel) en paars = particulier. Met name de grote instanties zijn eigenaar van 75 %

Ook onze inwoners hebben we geïnformeerd over de Japanse duizendknoop. Zo hebben we ook vele waarnemingen via 1000knoop@rheden.nl ontvangen. Inwoners met deze plant in hun tuin zijn door de vrijwilligers bezocht en hebben advies gegeven over bestrijding.

Helaas kunnen we niet alle locaties tegelijk aanpakken. Op de locaties die (nog) niet aangepakt worden is het van belang om verdere verspreiding te voorkomen. Maaien en grondtransport zijn de belangrijkste verspreiders. Binnen de gemeente Rheden hebben we ervoor gekozen de locaties met Duizendknoop apart te maaien, vooruitlopend op de maaiwerkzaamheden van de aannemer.

Verdere preventie moeten we vooral bij andere eigenaren onder de aandacht brengen. Hierin is nog veel winst te behalen.

(Een voorbeeld van preventie is om bovenstaande onder de aandacht te brengen bij particulieren.)

Schade

Uit bovenstaande gegevens blijkt dat in de gemeente Rheden een grote oppervlakte aan duizendknoop hebben. Door deze plant kan er schade ontstaan. Deze schade kun je onder verdelen in drie categorieën: schade aan natuur, financiële schade en imago schade.

Verdringing van andere soorten is een natuurschade. De biodiversiteit neemt op de locaties met Japanse Duizendknoop af. Vooral in de bossen is dit waar te nemen, zoals het bosperceel aan de Priesnitzlaan in Laag-Soeren en het bosperceel aan de Havikerwaard.

De Japanse duizendknoop blijft zich maar uitbreiden. Niet alleen door berm en bosje maar ook richting straatwerk, asfalt, riolering en bouwwerken. Het verwijderen van de duizendknoop in bermen is een grote kostenpost. In stadsbos wordt het lastiger en kostbaarder. Zodra duizendknoop gaat groeien in straatwerk, asfalt, riolering of bouwwerken lopen de kosten sterker op.

Voor op particuliere terreinen zien we schade aan bouwwerken. Zowel camping de Jutberg en camping Boszicht hebben hier mee te maken. De Duizendknoop tast de fundering aan van chalets en blokhutten.

(Duizendknoop rond en onder de blokhut op camping Boszicht)

Imago schade doet zich voor als de duizendknoop oprukt vanuit gemeentegroen richting particulier terrein (of andersom). Dat is vervelend en in de meeste gevallen lastig te bestrijden. Het zeven van de grond is meestal lastig omdat je te maken hebt met erfafscheidingen en particuliere bomen. Ook speelt de bereikbaarheid een rol. Dit soort situaties neemt toe en hier moeten we de komende tijd een oplossing voor vinden. Mogelijk ligt de oplossing voorlopig op beheersen en niet op bestrijden.

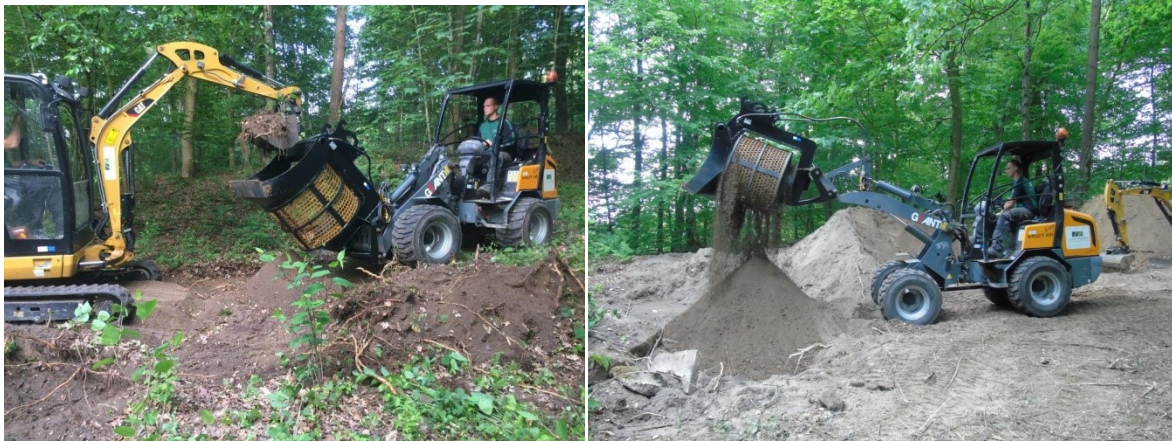

(een particuliere tuin die vol zat met duizendknoop is ontgraven tot een diepte van 2,6 m. een woningbouwvereniging heeft deze beslissing genomen na meldingen van de bureu. Dit is een grote financiële schade)

Bestrijding en nazorg

Verspreid over het hele land lopen proeven om te kijken hoe we de Japanse duizendknoop succesvol kunnen bestrijden. Probos is al vier jaar bezig met een landelijk onderzoek waar veel gemeente en andere grondeigenaren aan mee doen. De gemeente Rheden doet hier ook aan mee met drie locaties. In de Loohof in Spankeren bestrijden we op twee methode met chemische middelen en op de Imboslaan te Dieren en Kluizenaarsweg te Velp maaien we de duizendknoop zes keer per jaar. Op geen van deze locaties helpt de ingezette bestrijdingsmethode.

Zelf zijn we een proef gestart met het ter plekke zeven van de grond. In 2017 hebben we dat op 14 locaties gedaan. We zijn gestart met een zeef aan een minishovel. Deze zeef is een ronddraaiende trommel en de gronddeeltjes vallen uit de trommel. Wortels, plantendelen en stenen blijven achter in de zeef. De eerste zeef had een maaswijdte van 3,5 cm. Dit bleek te groot er gingen teveel worteldelen doorheen. Ieder worteldeel of stengelknoop kan uitgroeien tot nieuwe planten. Hierna is er gekozen voor een zeef met een maaswijdte van 2 cm, dit geeft een beter resultaat.

(het zeven van de grond door Liemers Hendriks groenvoorziening)

In de resultaten zien we veel verschil. Op de ene locatie vinden we geen duizendknoop meet terug en op de andere locatie komt hij massaal terug. Wij werken met een nazorgteam. Deze mensen gaan eens in de 2 weken de locaties langs die gezeefd zijn om te controleren of de duizendknoop nog opkomt. Als dat het geval is graven we de opgekomen plantjes er zoveel mogelijk met wortel en al eruit. Wij gaan ervan uit dat we met deze nazorg de duizendknoop onder controle krijgen.

Een maatregel om verspreiding van duizendknoop te voorkomen is vroegtijdig maaien. Veel duizendknooplocaties bevinden zich in bermen. De bermen worden twee keer per jaar gemaaid. Om te voorkomen dat de bermenmaaier een locatie van duizendknoop maait, zorgen we ervoor dat tijdig de duizendknoop afgemaaid (en afgevoerd) is. Bovendien zijn alle locaties met duizendknoop gemerkt met een gemarkeerde paal, een oplettende bermenmaaier moet de locatie van de duizendknoop opmerken en overslaan met maaien. Dit hebben we in 2017 gedaan en gaan we in 2018 mee verder.

Conclusie en vervolg

Conclusie van de evaluatie is dat we de duizendknoop op de meeste zeeflocaties onder controle hebben. In den lande wordt de bestrijding op vele andere manieren getest maar daaruit volgt nog niet succesvolle methode. We blijven de ontwikkelingen volgen.

In 2018 moet de nadruk vooral liggen op het voorkomen van nieuwe duizendknooplocaties, bestaande grote locaties niet te laten uitbreiden en kleine locaties te bestrijden.

Om nieuwe locaties door verspreiding van bijvoorbeeld grond te voorkomen willen we gebruik maken van een protocol. We hebben via onze contacten het voorbeeld van de gemeente Amersfoort ontvangen en deze aangepast aan de Rhedense situatie. De verspreidingsmogelijkheden door grondtransport, graven voor kabels/leidingen en verkoop van besmet gebied zijn worden hierin beschreven.

Waar we in de toekomst aan moeten werken is hoe om te gaan met duizendknoop die vanuit gemeenteground naar particulier terrein is gegroeid en vice versa.

In 2018 gaan we de nazorg voortzetten op de locaties die in 2017 zijn gezeefd. Voor de locaties op gemeentelijk grondgebied maken we wederom een keuze welke locaties gezeefd en gecontroleerd gaan worden. Op locaties waar we (nog) niet kunnen zeven, gaan we aan de slag met beheersen.

Het bestrijden van de Japanse duizendknoop is nog niet opgenomen in ons standaard beheer en is er nog geen regulier budget voor de bestrijding. In 2018 nemen we de beheermaatregelen op, na vaststelling van de kadernota Openbare Ruimte. Omdat de Japanse duizendknoop ook de kapitaalgoederen wegen en riolering aan kunnen tasten wordt in 2018 een deel van de bestrijding betaald uit die onderhoudsbudgetten.

Kosten

De kosten voor het zeven verschilt per locatie. De verschillen worden veroorzaakt door grondsoort, grote van locatie, bereikbaarheid en oorspronkelijke beplanting. De locaties die in 2017 gezeefd zijn komen op ca. € 30,00 per m². Dit is inclusief afvoeren materiaal. In 2017 is door een lokaal aannemersbedrijf het zeven uitgevoerd. Het inventariseren en de nazorg is een kostenpost van € 10.000,00 per jaar. De nazorg is ca. € 5,00 per m². De kosten voor het maaien van duizendknooplocaties (2 keer per jaar) komen neer op € 20.000,-.

In 2017 is in het voorkomen van verspreiding, het zeven van de grond, afvoeren van de duizendknoop en de nazorg in totaal € 60.000,00 uitgegeven. Deze kosten zijn betaald uit budget openbaar groen (622) en een deel uit budget groenrenovaties (153), dit was mogelijk door gunstige aanbestedingen.

In 2018 willen we een groter aantal kleinere locaties gaan zeven. Ook daar uiteraard weer de nazorg op uitvoeren. De verwachte kosten zijn € 120.000,00. Omdat de bestrijding van de Japanse duizendknoop niet alleen een groene maatregel is maar met name ook voorkomt dat er schade ontstaat aan wegen en trottoirs, worden de kosten voor een deel gedekt uit budget onderhoud wegen (522, € 60.000,-) en onderhoud riolering (662 € 30.000,-). De laatste € 30.000,- komt ten laste van het onderhoud openbaar groen.